

Своє житло в Україні, орендоване у Польщі, робота онлайн: де платити податки

Питання податкової резидентності українців, які виїхали до Польщі через повномасштабне вторгнення, стало актуальним вже через 6 місяців їхнього постійного перебування за кордоном. Водночас, залишається низка неоднозначних питань щодо того, як має оподатковуватись прибуток наших громадян, які перебувають у Польщі, а отримують дохід в Україні. Про особливості подвійного оподаткування виданню Minfin.ua розповіла радник, адвокат TOTUM LF Яна Михайлюк.

Окрема інформація все ж є: на сайті Міністерства фінансів України розміщена [Відповідь компетентного органу Польщі на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб](#), які можуть виникнути у зв'язку з їх вимушеним переміщенням із України до Республіки Польща в результаті російського вторгнення. В ній викладена офіційна позиція податкових органів та надані відповіді на частину питань, що пов'язані з визначенням податкової резидентності та сплатою податків. Окрім того, наявні індивідуальні податкові консультації податкових органів Польщі на запити громадян України щодо визначення їх статусу та податкових зобов'язань.

Ось як польські податківці бачать вирішення найпоширеніших питань.

Визначення податкової резидентності

Відповідно до Закону від 26 липня 1991 р. «Про податок на доходи фізичних осіб Республіки Польща», особою, яка проживає на її території (тобто є податковим резидентом), вважається фізична особа, яка:

- має центр особистих чи економічних інтересів (центр життєвих інтересів) на території Республіки Польща або

- перебуває на території Республіки Польща понад 183 дні у податковому році.

Ці два критерії поєднані сполучником «або», тобто достатньо якогось одного критерію.

Щодо центру життєвих інтересів — це досить суб'єктивний критерій, і має визначатися індивідуально, залежно від кожної конкретної життєвої ситуації. Однак, є певні загальноприйняті орієнтири:

- щодо центру особистих інтересів — це, насамперед, місце проживання членів сім'ї (неповнолітніх дітей, другого з подружжя);
- щодо центру економічних інтересів — це місце розміщення основних активів особи, в тому числі нерухомості та основного джерела доходів.

І додаткові: участь у громадському житті, членство у громадських організаціях тощо.

Для громадян України важливим моментом, який доводить відсутність центру життєвих інтересів в Польщі, є вимушений переїзд через війну, в тому числі перебування на її території на підставі спецзакону на умовах тимчасового захисту.

Інший критерій проживання на території Польщі — понад 183 дні — є об'єктивним і може бути встановлений, відповідно до даних прикордонної служби.

У такому разі до громадянина України застосовується Конвенція про уникнення подвійного оподаткування. Відповідно до ст. 4, у випадку, коли фізична особа є резидентом обох договірних держав, її становище визначається, відповідно до таких правил: особа вважається резидентом Договірної Держави, де вона має постійне житло. Якщо вона має постійне житло в обох Договірних Державах, вона вважається резидентом тієї, де вона має найтісніші особисті й економічні зв'язки (центр життєвих інтересів).

Отже, припустимо, що особа має постійне житло в двох державах, а це найчастіше трапляється, коли українці, які виїхали через війну, зберегли постійне житло в Україні (мають житло у власності, зареєстроване місце проживання тощо) і одночасно уклали договір довгострокової оренди у Польщі, чи навіть придбали житло.

У такому разі застосовується критерій центру життєвих інтересів, доказування якого залежить від конкретних життєвих обставин. Але в багатьох випадках громадяни України мають можливість довести знаходження центру життєвих інтересів саме в Україні. Така позиція викладена в [індивідуальній консультації Директора Національної податкової інформації від 29 вересня 2023 року](#) та в [індивідуальній консультації Директора Національної податкової інформації від 21 грудня 2022 року](#). Відповідно, польські податківці приходять до висновку, що такі особи підлягають в Польщі так званій «обмеженій податковій відповідальності» — мають сплачувати податки лише з доходів із походженням на території Польщі (наприклад, заробітна плата від польського роботодавця).

Оподаткування фізичних осіб-підприємців

Ситуація з доходами ФОП є складнішою. Для польських податківців ключовим є визначення наявності постійного представництва — саме на цьому критерії ґрунтується основний висновок щодо оподаткування.

Зокрема, коли фізична особа-підприємець, зареєстрована в Україні, продовжує працювати з українськими чи іноземними контрагентами та отримувати доходи від своєї діяльності. Найпоширенішими випадками є послуги, які можуть надаватися віддалено. Це найактуальніше для спеціалістів ІТ-сфери, але також і для психотерапевтів, бізнес-консультантів, маркетологів та інших спеціалістів, які можуть виконувати роботу дистанційно. Такі ФОП у більшості випадків працюють самостійно і не мають найманих працівників.

Але можуть бути інші випадки. Наприклад, ФОП, фактично, понад 183 дні проживає за кордоном, при цьому в Україні в нього продовжує працювати магазин, який генерує дохід і яким керує найманий працівник.

Польські податкові органи у вказаній офіційній відповіді зазначають: якщо особа є резидентом Польщі для цілей оподаткування, її підприємницький дохід, отриманий від клієнтів в Україні, оподатковуватиметься в Польщі.

Винятком є наявність постійного представництва в іншій державі. Наприклад, в Україні працює магазин чи кав'ярня з окремими працівниками. Щодо визначення постійного представництва — Польща застосовує загальні принципи, викладені в Коментарі ОЕСР до ст. 5 п. 1 та ст. 7 п. 1. — тобто постійне місце діяльності фізичної особи, через яке повністю або частково здійснюється діяльність підприємства.

В [індивідуальній консультації Директора Національної податкової інформації від 22 червня 2023 року](#) щодо оподаткування доходів ФОП, який перебуваючи в Польщі, надає віддалено ІТ-послуги українським контрагентам, вказано: оскільки особа веде свій бізнес віддалено з території Польщі, і у неї є певний простір для цього бізнесу, наявні підстави для визнання бізнесу таким, що відповідає умовам постійного представництва, відповідно ст. 5 Конвенції про уникнення подвійного оподаткування. Дохід, який особа отримує від такої діяльності постійного представництва, розташованого в Польщі, підлягає оподаткуванню в Польщі.

Таким чином, важливим для визначення податкової резидентності, на думку податкових органів Польщі, є положення Конвенції про уникнення подвійного оподаткування. Тобто першочергово враховуються два ключові критерії — наявність постійного житла та центр життєвих інтересів.

З іншого боку, для визначення податкових обов'язків фізичної особи-підприємця має значення місце фактичного здійснення діяльності та наявність постійного представництва.

TOTUM
Ю Р И Д И Ч Н А Ф І Р М А

+38 044 364 91 13
01001, Київ, провулок Т. Шевченка, 16

info@totum.ua
totum.ua

На жаль, ці документи не містять остаточних відповідей, які б задовольнили українців, що прагнуть не мати проблем із податковими органами ані на Батьківщині, ані в країні, яка прийняла їх. Натомість, в окремих випадках мають сплачувати податки двічі.

Залишилися питання щодо податкової резидентності українців в Польщі? Відповімо максимально повно - <https://totum.ua/services/reestracziya-individualnoyi-pidpryyemnyczkoyi-diyalnosti-v-polshhi/>